

ԱՃԹՆ-Ի 8-ՐԴ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

17-19 ՀՈՒՆԻՍԻ, 2019, ՓԱՐԻԶ

ԱՃԹՆ-ի նոր՝ 2019թ. Ստանդարտը
ԱՃԹՆ-ն մեկնարկում է 2019 թվականի ԱՃԹՆ-ի նոր Ստանդարտը, որը ընդունվեց 8-րդ Համաշխարհային համաժողովի ժամանակ:

Հայաստանն արժանացավ նախագահության մրցանակին
որպես ԱՃԹՆ-ի նորեկ երկիր, որի անդամակցումն ԱՃԹՆ-ին սկսվեց նորարարությամբ և բարձր տեմպերով:

Հելեն Քլարկը՝ ԱՃԹՆ-ի նախագահ
Համաշխարհային համաժողովին ԱՃԹՆ-ի անդամների ժողովը Հելեն Քլարկին նշանակեց ԱՃԹՆ-ի խորհրդի նախագահ:

Հայաստանն ԱՃԹՆ-ի 2019թ Համաշխարհային համաժողովին
Հայաստանի ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի և քարտուղարության պատվիրակությունը ներկա էր համաժողովին:

ԱՃԹՆ-ի 2019թ. առաջընթացի տարեկան հաշվետվությունը
2019 թվականի համաշխարհային համաժողովին հրապարակվեց ԱՃԹՆ-ի առաջընթացի տարեկան միջազգային հաշվետվությունը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱՐԺԱՆԱՑԱԿ
 ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ**

*որպես ԱՃԹՆ-ի նորեկ երկիր, որի
 անդամակցումն ԱՃԹՆ-ին սկսվեց
 նորարարությամբ և բարձր տեմպերով*

**ԱՃԹՆ-ի ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ
 ՄՐՑԱՆԱԿԱԿԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅՏՆԻ ԵՆ**

Սույն թվականի հունիսի 17-19-ը Փարիզում կայացավ Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության (ԱՃԹՆ) 8-րդ համաշխարհային համաժողովը, որն անցկացվում է երեք տարին մեկ:

Համաժողովին Հայաստանը, Կոլումբիան և Զամբիան արժանացան ԱՃԹՆ-ի նախագահության մրցանակներին:

ԱՃԹՆ-ի նախագահության մրցանակին արժանացան այն երկրները, որոնք ԱՃԹՆ-ի ներդրման գործում ցուցաբերել են առաջնորդություն, վճռականություն և արդյունավետություն:

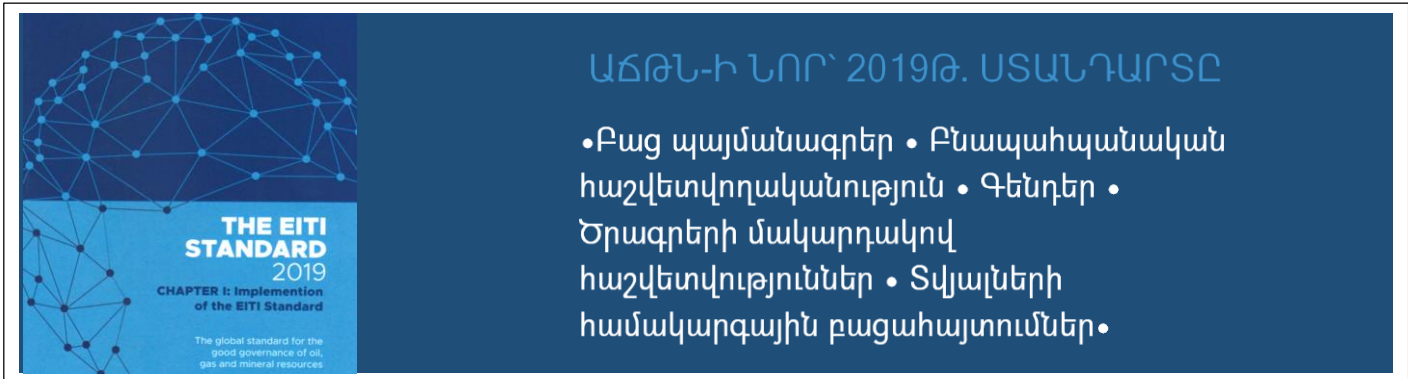
ԱՃԹՆ-ի նախագահ Ֆրեդրիկ Ռայնֆելդը հունիսի 18-ին Փարիզում մեկնարկած ԱՃԹՆ-ի Համաշխարհային համաժողովի բացման նիստում հայտարարեց ԱՃԹՆ-ի նախագահության 2019-ի մրցանակների 3 հաղթողներին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

«Նորեկ երկրի անդամակցումն ԱՃԹՆ-ին սկսվեց նորարարությամբ և բարձր տեմպերով: Խթանելով կառավարության, արդյունահանող կազմակերպությունների և քաղաքացիական հասարակության միջև համագործակցությունը՝ ԱՃԹՆ-ն օգնել է բազմաշահառու կողմերի համար ստեղծել բնական ռեսուրսների կառավարման շուրջ երկխոսության նոր մշակույթ:

Հեղինակելով համակարգային տվյալների բացահայտման ուղուն՝ Հայաստանի ԱՃԹՆ-ն ստեղծել է համակարգային տվյալների բացահայտման առցանց հաշվետվությունների համակարգ, որն էլ ծառայում է որպես տվյալների պորտալ», - նշեց ԱՃԹՆ-ի նախագահը:

Աղբյուրը՝ www.eiti.org

ԱՃԹՆ-Ի ՆՈՐ՝ 2019Թ. ՍՏԱՆԴԱՐՏԸ

- Բաց պայմանագրեր
- Բնապահպանական հաշվետվողականություն
- Գենդեր
- Ծրագրերի մակարդակով հաշվետվություններ
- Տվյալների համակարգային բացահայտումներ

ԱՃԹՆ-ի 8-րդ Համաշխարհային համաժողովի բացման ժամանակ ԱՃԹՆ-ի նախագահ Ֆրեդերիկ Ռայնֆելտը պաշտոնապես մեկնարկեց 2019թ. ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը:

«Սա հեռացող ԱՃԹՆ-ի խորհրդի մեծ ձեռքբերումներից մեկն է: Այն իր մեջ ներառում է հսկայական խորհրդարարական աշխատանք, ինչպես և նախորդ փուլերը: Որպես այդպիսին, այն վերահաստատում է 52 երկրների հանձնառությունը: Այն ավելի շարունակություն է դարձնում արդյունահանող ոլորտի փոփոխության համակարգային բացահայտմանը, այլ ոչ թե ԱՃԹՆ-ի զեկույցներին: Ստանդարտը պարունակում է նոր պահանջներ պայմանագրերի թափանցիկության, շրջակա միջավայրի և գենդերային հարցերի վերաբերյալ:

2019թ. ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը ներկայացնում է թափանցիկության հետագա զարգացումը: Հիմնական ուղղությունը հարկացվում է բացահայտումները և բաց փոփոխությունները կառավարության և կորպորատիվ հաշվետվողականության անընդհատ գործելակերպ դարձնելուն՝ շահագրգիռ կողմերին ներկայացնելով անհրաժեշտ տեղեկատվությունը սահմանված ժամկետում և անհրաժեշտ ձևաչափով, որը կարող է խթանել լայնամասշտաբ գործածությունը վերլուծություն

իրականացնելու և որոշումների կայացման գործընթացներում: Ստանդարտն այժմ պահանջում է 2021 թվականից հետո կնքված պայմանագրերի թափանցիկություն, ինչպես նաև բնապահպանական հաշվետվողականության և գենդերային հարցերին վերաբերող պահանջներ»:

2019թ. ստանդարտի ամենաէական [փոփոխություններն են՝](#)

Պայմանագրի թափանցիկություն.

ԱՃԹՆ-ն ներդրած բազմաթիվ երկրներում պետության և ընկերությունների կողմից ստորագրած պայմանագրերը սահմանում են ֆիսկալ պայմանները, որոնք որոշում են, թե որքան հարկ է վճարվում ռեսուրսների արդյունահանման համար: Այս պայմանագրերը հաճախ գաղտնի բնույթ են կրում՝ խոչընդոտելով հանրային բանավեճին ու տեղեկանալուն, թե արդյոք երկիրը ստանում է արդար եկամուտ:

2013թ. ստանդարտը պայմանագրի թափանցիկության խթանման ու պայմանագրի բացահայտման հստակ ուղենիշ էր և արդյունավետ կերպով հարցը մտցրեց ազգային օրակարգեր: ԱՃԹՆ-ն իրականացնող երկրների մեծամասնությունը քայլեր է ձեռնարկել պայմանագրերը հրապարակելու և հանրային քննարկումները խթանելու ուղղությամբ: 2019թ. ԱՃԹՆ-ի

ստանդարտը պահանջում է 2021 թվականի հունվարի 1-ից հետո ստորագրված պայմանագրերի բացահայտում: Ակնկալվում է, որ բազմաշահառու խմբերը (ԲՇԽ) պայմանագրերի բացահայտումը կընդգրկեն իրենց երկրների ԱՃԹՆ-ի աշխատանքային ծրագրերում:

Բնապահպանություն. Արդյունահանող ոլորտի բնապահպանական ազդեցությունը հանրային քննարկումների առանցքային կետն է: 2019թ. ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը վերահաստատեց, որ ԱՃԹՆ-ն պետք է ներառի ընկերությունների կողմից կառավարություններին էական բնապահպանական վճարումները և խրախուսի բնապահպանական մոնիթորինգի վերաբերյալ համատեքստային տեղեկատվության բացահայտումը:

Գենդեր: 2019թ. ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը պահանջում է, որ ԲՇԽ-ներն իրենց ներկայացվածության մեջ հաշվի առնեն գենդերային հավասարակշռությունը և զբաղվածության վերաբերյալ տվյալները բացահայտեն ընկերության, գենդերային

և մասնագիտական մակարդակով: Այն նաև հաշվի է առնվում ԱՃԹՆ-ի տվյալների տարածման գործում և խրախուսում է ԲՇԽ-ներին՝ փաստաթղթավորելու, թե ինչպես են հաշվի առնվել գենդերային նկատառումներն ու ներգրավվածությունը:

Թափանցիկության խթանում (mainstreaming). 2019թ. ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը շարունակում է ԱՃԹՆ-ի զեկույցների հրապարակումից ուշադրությունը կենտրոնացնել համակարգային բացահայտումները խրախուսման վրա՝ ԲՇԽ-ի համար քննարկումների և վերահսկողության նոր հնարավորություններ ընձեռելով:

Աղբյուրը՝ <https://eiti.org/news/eiti-launches-2019-eiti-standard>

Հելեն Քլարկը՝ ԱՃԹՆ-ի նախագահ

Համաշխարհային համաժողովին ԱՃԹՆ-ի անդամների ժողովը Հելեն Քլարկին նշանակեց ԱՃԹՆ-ի խորհրդի նախագահ:

ԱՃԹՆ-ի անդամների ժողովը Համաշխարհային համաժողովի ժամանակ կայացած հանդիպմանը հաստատեց **Հելեն Քլարկի** նշանակումը՝ որպես ԱՃԹՆ-ի նախագահ: Ընտրվեց նաև 2019-2021թթ. ԱՃԹՆ-ի խորհուրդը:

Հելեն Քլարկը կայուն զարգացման և միջազգային համագործակցության ոլորտներում մեծ ճանաչում ունեցող առաջնորդներից է: 1999-2008թթ. 3 անգամ անընդմեջ ստանձնել է Նոր Զելանդիայի վարչապետի պարտականությունները: Այնուհետև, 2009-2017թթ. հանդիսացել է Միավորված ազգերի զարգացման ծրագրի (ՄԱԶԾ) կառավարիչ՝ դառնալով այդ կառույցի առաջին կին ղեկավարը: Հելեն Քլարկը նաև նախագահել է Միավորված ազգերի զարգացման խումբը, որը կազմված էր ՄԱԿ-ի բոլոր զարգացման հիմնադրամների, ծրագրերի և դեպարտամենտների ղեկավարներից:

ԱՃԹՆ-ի նախագահի պաշտոնից հեռացող **Ֆրեդերիկ Ռայնֆելդը** նշեց. «Ուրախ եմ, որ ԱՃԹՆ-ի նախագահի պաշտոնում ինձ կփոխարինի Հելեն Քլարկը: Արդյունահանվող ռեսուրսների կառավարումը 21-րդ դարի ամենահրատապ խնդիրներից մեկն է: Հելենի նախկին ղեկավարման փորձը համաշխարհային զարգացման գործում նրան դարձնում է գերազանցապես պատրաստված՝ կայուն զարգացման հարցում արդյունահանվող ռեսուրսների դերի շուրջ նոր երկխոսություն կառուցելու հարցում: Վերջին 12 տարիների ընթացքում ԱՃԹՆ-ն նախաձեռնությունից դարձավ ոլորտի լավ կառավարման համաշխարհային ստանդարտ: Ես կցանկանայի շնորհակալություն հայտնել շահագրգիռ կողմերին և գործընկերներին, որոնք մշակել են Ստանդարտը և իրագործել այն շոշափելի բարեփոխումներ և ավելի լավ ներդրումներ ունենալու համար»:

ԱՃԹՆ-ի գործադիր տնօրեն **Մարկ Ռոբինսոնը** ողջունեց Հելեն Քլարկի նշանակումը՝ ասելով. «Մենք ուրախ ենք Հելենի նշանակման համար և համոզված ենք, որ նրա քաղաքական և դիվանագիտական հմտությունները կօգնեն ԱՃԹՆ-ի ձևավորմանը, քանի որ այն, որպես չափանիշ, շարունակում է կարևոր դերակատարում ունենալ արդյունահանող ոլորտի կառավարման և թափանցիկության համար: Հելենը կլինի ԱՃԹՆ-ի չորրորդ նախագահն ու երկրորդ կինը, ով կստանձնի այս պարտականությունը»:

Առաջադրված նախագահ **Հելեն Քլարկն** իր երախտիքը հայտնեց ԱՃԹՆ-ի նախկին ղեկավարների աշխատանքի վերաբերյալ և նշեց. «ԱՃԹՆ-ում ես աշխատելու եմ ավելի քան 50 երկրների հետ համաշխարհային թափանցիկության, հաշվետվողականության և կառավարման բարելավման, ինչպես նաև արդյունահանող ոլորտի կառավարման բարելավման մակարդակը բարձրացնելու ուղղությամբ: Ես շնորհակալ եմ Ֆրեդերիկին և նախկին խորհրդին, ովքեր մեծ դերակատարում ունեցան 2019թ. վերանայված ստանդարտի հարցում կոնսենսուսի հաստատման համար»:

2019թ. ԱՃԹՆ-ի ԱՌԱՋԸՆԹԱՅԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՃԹՆ-ի Համաշխարհային համաժողովի բացման ժամանակ հրապարակվեց 2019թ. առաջընթացի հաշվետվությունը: Մեկնաբանելով ԱՃԹՆ-ի ձեռքբերումներն անցյալ տարվա ընթացքում և իր նախագահության ժամանակահատվածում՝ Ֆրեդերիկ Ռայնֆելդը կարևորեց ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի վերանայումը.

«ԱՃԹՆ-ի ստանդարտը շարունակում է զարգանալ, ձևավորվել՝ հիմնվելով այն կիրառող երկրների փորձի վրա: Նոր մարտահրավերներ են բնապահպանական, սոցիալական և գենդերային ազդեցությունների բացահայտման պահանջները: Ֆինանսական և իրավական տեսանկյունից՝ պայմանագրերի թափանցիկությունը պարտադիր կլինի 2021 թվականից և ներկայումս հաշվետվությունները ներկայացվում են ծրագրի մակարդակում»:

Մեկնաբանելով ԱՃԹՆ-ի միջազգային քարտուղարության և համաշխարհային ցանցի համար ինտենսիվ տարին՝ ԱՃԹՆ-ի գործադիր տնօրեն Մարկ Ռոբինսոնը կարևորեց արդյունահանող ոլորտներում թափանցիկության և հաշվետվողականության ձեռքբերումները, ինչպես նաև բոլոր շահագրգիռ կողմերի համար ակտիվ խորհրդատվությունն ԱՃԹՆ-ի վերանայված ստանդարտի վերաբերյալ:

Առաջիկա տարիների մասին խոսելով՝ նա ընդգծեց, որ պետք է ուժեղացվի լավագույն փորձի փոխանակումը, ինչպես նաև ԱՃԹՆ-ի նոր

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՃԹՆ-ԻՆ ՆՈՐ ՍՏԱՆԴԱՐՏԻՆ ԸՆԴԱՌԱՋ

Արդեն իսկ 2018 թվականին Հայաստանի ԱՃԹՆ-ն բացահայտել է ստանդարտի նոր պահանջներով սահմանվող տեղեկությունները՝

- **Բնապահպանական** բոլոր հարկերն ու վճարները
- զբաղվածության վերաբերյալ տվյալները՝ ընկերության և **գենդերային** մակարդակով
- լիազոր մարմնի կայքում հրապարակվել են մետաղական հանքաքար արդյունահանող ընկերությունների ընդերքօգտագործման **պայմանագրերը**
- ԱՃԹՆ-ի անդամ 6 երկրների շարքում Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի զեկույցում 2016-2017թթ. տվյալները հրապարակվել են **ծրագրի մակարդակում**:

ստանդարտի վերապատրաստումը և բաց տվյալների օգտագործումը.

«Մենք ավելի մեծ ուշադրություն ենք դարձնում, թե ինչպես ենք չափում ԱՃԹՆ-ի ազդեցությունը և ամբողջ աշխարհին հաղորդակից դարձնում այն: Մենք չէինք կարողանալ ունենալ նման ձեռքբերումներ առանց կառավարությունների, ընկերությունների և քաղաքացիական հասարակության խմբերի ակտիվ համագործակցության: Դա վկայությունն է բազմաշահառու մոտեցման ուժի, որն ընկած է ԱՃԹՆ-ի հիմքում»:

2019 թվականի ԱՃԹՆ-ի առաջընթացի հաշվետվությունը հասանելի է <https://eiti.org/news/launch-of-2019-eiti-progress-report> հղմամբ:

Աղբյուրը՝ www.eiti.org

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԱՃԹՆ-Ի
 ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԻՆ

Հայաստանի ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի և քարտուղարության պատվիրակությունը ներկա էր համաժողովին:

Բացի լիազումար նիստերը և ուղեկցվող քննարկումները, համաժողովի ամբողջ ընթացքում ընթանում էր ԱՃԹՆ-ի նորարարական էքսպոն: Հայաստանը նույնպես ներկայացված էր համաժողովի նորարարական էքսպոյում, որը հնարավորություն էր տալիս համաժողովի ամբողջ ընթացքում ԱՃԹՆ-ի այլ երկրների և համաժողովին ներկա միջազգային, հասարակական, խորհրդատվական կազմակերպությունների և արդյունահանող ընկերությունների ներկայացուցիչներին ներկայացնել Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի ներդրման աշխատանքները, ծանոթանալ այլ երկրների լավագույն փորձին:

«Լիմայից Փարիզ. Ի՞նչ ձեռքբերումներ է գրանցել ԱՃԹՆ-ն» նիստին Հայաստանին շնորհվեց ԱՃԹՆ-ի նախագահության մրցանակ ԱՃԹՆ-ի ներդրումը նորարարությամբ և բարձր տեմպերով իրականացնելու համար:

ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարի տեղակալ Լիլիա Շուշանյանը համաժողովի լիազումար հանդիպումներից զատ նաև որպես խոսնակ հանդես է եկել տվյալների համակարգային հրապարակման մեխանիզմների պանելային քննարկմանը: Փոխնախարարը ողջույնի խոսքով հանդես է եկել ֆրանկոֆոն երկրների մասնակցությամբ առանձին հանդիպմանը, որի ընթացքում քննարկվել են նաև

պայմանագրերի թափանցիկությանն առնչվող հարցեր: Որպես իրական սեփականատերերի մասին տվյալների հրապարակման թեմայով լիազումար քննարկման խոսնակ փոխնախարար Շուշանյանը ներկայացրել է այդ ուղղությամբ Հայաստանում տարվող քայլերը:

«Վարչապետի աշխատակազմի ԱՃԹՆ-ի քարտուղարության ղեկավար Լուսինե Թովմասյանը մասնակցել է ԱՃԹՆ-ի ազգային համակարգողների (անդամների) հանդիպումներին, որոնց ընթացքում քննարկվել են ստանդարտի նոր պահանջները, ընտրվել է ԱՃԹՆ-ի նախագահը: «Խթանելով գեոէներգիայի հավասարությունը և բնական պաշարների կառավարման ոլորտում բազմաներկայացվածությունը» խորագրով նիստին քարտուղարության ղեկավարը ներկայացրել է երկրի

հանձնառությունը՝ ուշադրության կենտրոնում պահել գեոէներգիայի և սոցիալական խոցելի խմբերի ներգրավվածության հիմնահարցերը բնական ռեսուրսների կառավարման և արդյունքների բաշխման գործընթացներում: Բնապահպանական հաշվետվողականության թեմայով քննարկմանը որպես խոսնակ ներկայացրել է Հայաստանում ԱՃԹՆ-ի շրջանակում բնապահպանական հաշվետվողականության ներկայիս շրջանակը և առկա խնդիրներն ու մարտահրավերները: Համաժողովի «Փիթչ անկյունում» ներկայացրել է ԱՃԹՆ-ի շրջանակում տվյալների համակարգային բացահայտումները՝ Հայաստանի ԱՃԹՆ-ի պաշտոնական կայքը, առցանց հաշվետվությունների հարթակը, նորարական գործիքները:

Հայաստանի պատվիրակության անդամները հանդիպում են ունեցել ԲԿԳ ներկայացուցիչների հետ իրական սեփականատերերի բացահայտման գործընթացի կարգավիճակի և հեռանկարների թեմայով, ՀՀ ԱՃԹՆ ԲՇԽ-ի անդամներ Հարություն Մովսիսյանը, Արմեն Ստեփանյանը և Վահե Վարդանյանը, քարտուղարության փորձագետ Անահիտ Առուստամյանը մասնակցել են մի շարք թեմատիկ հանդիպումների ու քննարկումների:

«Հայտնիությանը Համաժողովին ներկայանալու և նորարական էքսպորտ Հայաստանը ներկայացնելու հարցում իր աջակցությունն է ցուցաբերել Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերությունը «Աջակցություն գլոբալ Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնության իրականացմանը Հայաստանում, Վրաստանում և Ուկրաինայում» ծրագրի շրջանակում:

ԱՃԹՆ-ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնությունը (ԱՃԹՆ) միջազգային ստանդարտ է, որի նպատակն է բարելավել բնական պաշարների բաց, հաշվետու կառավարումն աշխարհում՝ միաժամանակ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր երկրի առանձնահատուկ առաջնահերթությունները, և խթանել այս հարցերի շուրջ հանրային երկխոսությունն ԱՃԹՆ-ի անդամ երկրներում:

2019 թվականի հունիսի 17-ի դրությամբ ԱՃԹՆ-ին անդամակցում է [52 երկիր](#):

ԱՃԹՆ-ն ներդնելիս՝ երկրներն առաջնորդվում են ԱՃԹՆ-ի հիմնական փաստաթղթի՝ [ԱՃԹՆ-ի ստանդարտի պահանջներով](#):

Տեղեկագիրը պատրաստվել է ՀՀ վարչապետի Արդյունահանող ճյուղերի թափանցիկության նախաձեռնություն քարտուղարության կողմից

Օգտագործված աղբյուրները՝

ԱՃԹՆ-ի միջազգային կայք՝ www.eiti.org

ԱՃԹՆ-ի հայաստանյան կայք՝ www.eiti.am

ԱՃԹՆ-ի առցանց հաշվետվությունների հարթակ՝ reports.eiti.am

[ԱՃԹՆ-ի ազգային գեկույց](#)

Կապը մեզ հետ՝

 www.eiti.am

 eiti@gov.am

 [EITI Armenia](#)

 [@EITI_Armenia](#)

 [EITI Armenia](#)